

Byrådssak /20

Saksframstilling

Vår referanse: 2019/109562-2

Prøveordning for stenging av Bryggen-Torget for biltrafikk

Hva saken gjelder:

Bystyret vedtok 25.9.2019 å be byrådet å legge frem en sak for bystyret hvor de vurderer mulighetene for en prøveordning med å stenge Bryggen for privatbilisme i perioden mai - september med følgende føringer:

- Nyttetransport til og fra området, samt kollektivtransport i rute, skal ikke stenges ute.
- Stengningen skal gjøres med sikte på å redusere trafikkbelastningen på Bryggen og generelt i Bergen sentrum, og bør ikke bare medføre en forplantning av trafikk til andre sårbare gater som Øvregaten.
- Det skal vurderes flere samtidige tiltak som sammen gjør Bergen sentrum bedre for gående, syklende og brukere av kollektivtilbudet.
- Det skal vurderes tiltak som for eksempel trafikkreduserende tiltak i Øvregaten, bedre betingelser for syklende, bedre skilting for gående og syklende, reduksjon av parkeringsplasser, forbud mot tur- og turistbusser og avgrensing av tidspunkt for varelevering.
- Vurderingen skal sees i sammenheng med innføringen av hjertesoner rundt barnehager og skoler i området.

Noe av bakgrunnen for at saken kom opp i bystyret var de positive erfaringene med bilfritt over Bryggen og folkefest i perioden med Tall Ships Races juli 2019. Det ble stilt spørsmål om ikke man kunne utvide en slik trafikkkløsing ut over en kortere periode ved et arrangement som Tall Ships Races.

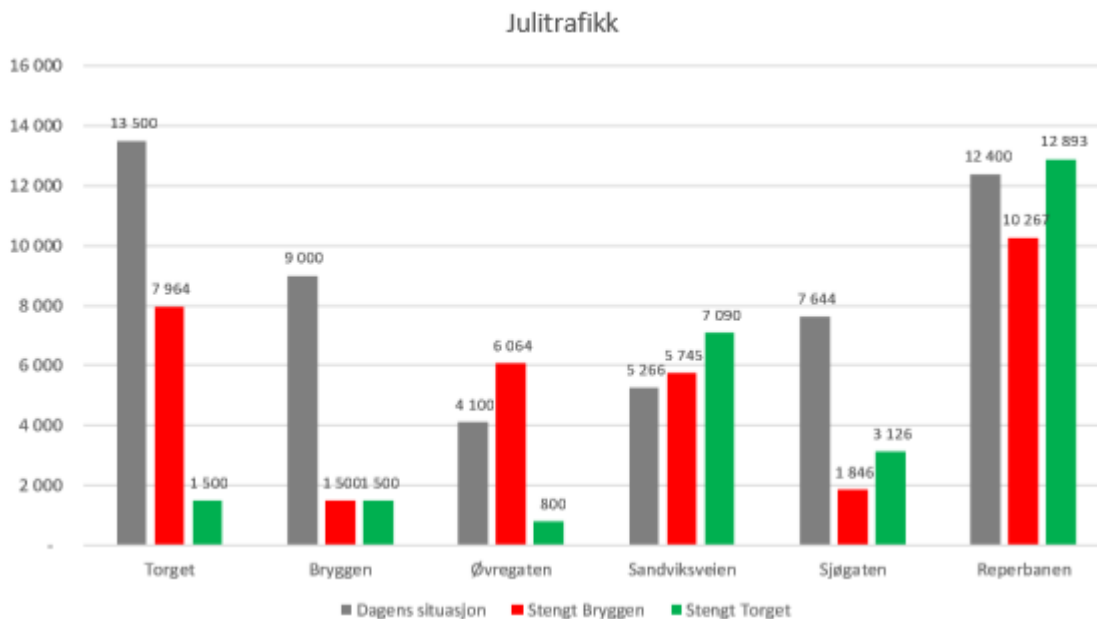
Miljøloftet v/Sentrumsgruppen har fått oppgaven med å utføre nødvendige utredninger knyttet til bestillingen. Sentrumsgruppen startet arbeidet tidlig oktober 2019 med en mulighetsanalyse der ulike prinsipper for stengning for trafikk er vurdert. Analysen har gitt grunnlag for en anbefaling av stengningsprinsipp som foreslås lagt til grunn for videre detaljering.

Miljøloftets vurdering og anbefaling:

Sentrumsgruppen oppfatter bystyrets bestilling slik at det ønskes vurdert en ordning som bidrar til mest mulig redusert biltrafikk i sentrum og med dette gjøre den indre bykjernen mer fredelig. Det skal tas hensyn til nødvendig funksjonalitet for kollektivtrafikk og varelevering.

Sentrumsgruppens vurdering er at stengning kun over Bryggen vil føre til en betydelig trafikkøkning i Øvregaten. Å stenge Bryggen, samtidig som det er åpent for gjennomkjøring i Øvregaten - Vetrilidsallmenningen – Torget, er problematisk sett opp mot premissene om å unngå en «forplantning av trafikk til andre sårbare gater som Øvregaten». Det er ikke funnet tiltak som med sikkerhet vil kunne redusere trafikken i Øvregaten i en slik situasjon.

Sentrumsgruppen har på bakgrunn av dette søkt alternative løsninger som gir bedre måloppnåelse i forhold til bystyrets premisser, og kommet fram til at en stengning av Torget vil gi like stor trafikkavlastning av Bryggen som alternativet med å bare stenge Bryggen. Stenging av Torget vil i tillegg føre til stor trafikkavlastning av den indre bykjernen, inkludert Øvregaten, Torget, Småstrandgaten, Strandkaian og Christies gate.

Figur 1- Foreløpig beregnet trafikkmengde

Foreslått løsning vil føre til en trafikkøkning i Fløyfjellstunnelen, men ettersom prøveperioden er om sommeren når trafikken er lavere enn ellers i året, regnes ikke stengingen å skape vesentlige kapasitetsproblemer.

Iverksettelse av ordningen vil kreve omfattende planlegging, koordinering med andre planer og tid til å gjennomføre innkjøp og utførelse. Sentrumsgruppen anbefaler å legge opp til en prøveordning som starter 1. juli og varer i vel 2 måneder. Ved å unngå stenging i mai og juni vil man få erfaring med trafikksystemet i sommerferien og kan eventuelt optimalisere for en normalsituasjon i august/september når trafikantene til en viss grad har tilpasset seg den nye trafikksituasjonen.

Når det gjelder løsninger for turbusser, anbefaler Sentrumsgruppen at videre detaljløsninger blir koordinert med pågående prosjekt med vurdering av løsninger for turbusser. I utgangspunktet forutsettes stengningen over Torget ikke å omfatte turbusser, ved bruk av forbudsskilt med underskilt: «Gjelder ikke buss og taxi».

Figur 2 - Foreløpig skisse til skiltløsning

Sentrumsgruppens analyser er basert på at en stengning over Torget skal bygge på et system med variabel skilting. På denne måten kan dagens kjøremønster gjenopprettes ved planlagte og uforutsette stenginger av Fløyfjellstunnelen.

Utfordringene med trafikkavvikling og trafiksikkerhet når tunnelen er stengt eller det er redusert fremkommelighet i tunnelen, vil derfor være de samme ved stengning over Torget som i dag.

Dette muliggjør også at man kan avbryte ordningen dersom det skulle oppstå uakseptable trafikkforhold.

Sentrumsgruppen anbefaler en løsning hvor Torget stenges for all trafikk med unntak av buss og taxi. Det åpnes for tidsavgrenset varelevering i nordgående retning. På denne måten sikres bedriftene langs Torget og i Kong Oscars gate varelevering. Sentrumsgruppen er i dialog med bransjen for å finne et best mulig tidsvindu for vareleveringen.

Sentrumsgruppen anbefaler også at Bryggen stenges for biltrafikk i sørgående retning, med unntak av buss og taxi. Det vil være mulig å levere varer til Bryggen hele døgnet, men kun i nordgående retning over Bryggen. Dette gjør at all varelevering til Bryggen enten må benytte seg av tidsvinduet over Torget, eller kjøre om Øvregaten og ta høyresving i bunnen av Vetrilidsallmenningen.

En prøveordning med stengning over Torget allerede sommeren 2020 er vurdert som gjennomførbar dersom man avgrenser prosjektet til variabel skilting, endring av signalplaner og informasjonsarbeid. Planlegging, prosjektering og gjennomføring av fysiske tiltak vil ikke kunne gjennomføres før sommeren.

Sentrumsgruppen mener stenging av Torget vil kunne gi stor trafikkavlastning og fredeliggjøring av hele indre bykjerne. Sentrumsgruppen arbeider aktivt med mål om å rekke gjennomføring til sommeren 2020. Det må imidlertid tas forbehold om godkjenning av tekniske planer som skiltplan og andre uforutsette problemstillinger som kan påvirke framdriften.

Sentrumsgruppen anbefaler at prøveordningen iverksettes.

Byrådets vurdering og anbefaling/konklusjon:

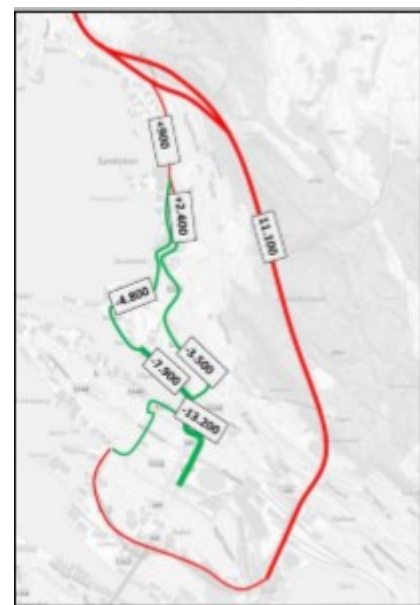
Byrådet anbefaler å iverksette en prøveordning med stenging av Torget og Bryggen allerede sommeren 2020.

Ved å stenge Torget i tillegg til sørgående trafikk over Bryggen vil man vesentlig redusere trafikkbelastningen i hele Vågsbunnen. For å unngå at trafikken på Vetrilidsallmenningen enten må snu i Rosenkrantzgaten, på Vetrilidsallmenningen, eller i hjertesonen foran skolen er det lagt opp til at trafikk fra Vetrilidsallmenningen fortsatt kan kjøre over Bryggen i nordgående retning. Trafikken som tillates over Bryggen er imidlertid beregnet til å bli så lav at man i praksis kan si at Bryggen også er stengt.

Med den foreslåtte løsningen vil man ikke bare redusere trafikkbelastningen over Torget, men vil også redusere belastningen på Vetrilidsallmenningen, i Øvregaten, i Kong Oscars gate, med flere.

Byrådet støtter Sentrumsgruppens anbefalte løsning for varelevering og anbefaler at Sentrumsgruppen fortsetter dialogen med bransjen for å optimalisere tidsvinduet hvor det åpnes for varelevering i nordgående retning over Torget.

Bergen sentrum er i dag tilrettelagt på bilens premisser og veinettet i sentrum er tilrettelagt for ren gjennomkjøring.

Figur 3 - Foreløpig beregnet endring i ÅDT i normalsituasjon ved stenging av Torget

Når byrådet foreslår å stenge for personbiltrafikk i snittet over Torget vil dette bety at man stenger for gjennomkjøring mellom sentrum og Sandviken via sentrumsgatene.

Busser i rute vil imidlertid fortsette å gå over Torget og Bryggen som i dag. Det vil ikke være behov for ruteomlegginger, og kjøremønsteret for busser i rute vil bli akkurat som i dag.

Forslaget setter de gående, syklende og kollektivreisende fremst, slik det skal være i moderne byer hvor byens innbyggere fortjener god luft, mindre støy og god plass til å leve livene sine. Forslaget er også en naturlig konsekvens av at Bergen bystyre har vedtatt klimakrise. Veitrafikken står for store utslipp i Bergen og byrådet har store ambisjoner for reduksjon i personbiltrafikken og for utslippene. Prøveordningen bidrar til å levere på disse ambisjonene.

Stengningen i snittet over Torget er i praksis altså en stengning for gjennomkjøring mellom sentrum og Sandviken via sentrumsgatene. For sentrumsattraktivitet for næringsliv, handel og besøkstrafikk kan stengningen gi positiv effekt, så lenge tiltaket primært flytter gjennomgangstrafikk vekk fra sentrum og inn i Fløyfjellstunnelen. Samtidig blir sentrumskjernen fredeligere og triveligere for myke trafikanter. For de som er avhengig av bil vil sentrum være like tilgjengelig som før – forskjellen er kun at trafikantene fra nord må kjøre via Fløyfjellstunnelen og ikke via Torget.

Ulempen med å vesentlig redusere trafikken i Vågsbunnen og i sentrumsgatene er at man må påregne økt trafikk på omkjøringsvegene. Man vil oppleve noe trafikkøkning i Sandviksveien, ved reperbanen og på Nøstet, mens det vil i en normalsituasjon bli en betydelig trafikkøkning på rampene inn mot, og gjennom Fløyfjellstunnelen.

Miljøløftet har foretatt en risikoanalyse for Fløyfjellstunnelen. Risikoanalysen konkluderer med at kapasiteten i sommermånedene er tilstrekkelig til å avvikle trafikken både på rampene inn mot, og gjennom Fløyfjellstunnelen. Det vil altså ikke oppstå vesentlig kø. I Sandviksveien er trafikken om sommeren beregnet å øke til et nivå som ikke avviker mye fra ordinær årsgjennomsnittstrafikk. Kollektivtrafikken vil få bedre framkommelighet over Torget, Bryggen og i Sandbrogaten, mens forsinkelsene og forplantning av kø i Sandviksveien er vurdert å bli som en vanlig hverdag

Løsningen for stenging kan også medføre noe trafikklekkasje gjennom Fjellsiden. Byrådet forutsetter at problemstillingen blir nøye observert, og at det blir iverksatt nødvendige avbøtende tiltak dersom trafikksikkerhetshensyn krever det.

Byrådet vurderer at ulempen for biltrafikken til/fra Sandviken og nordre bydel er vesentlig lavere enn nytten kollektivtrafikken og myke trafikanter i sentrum vil oppleve av endringene. Sentrumskjernen vil bli fredeligere og triveligere, og kollektivtrafikk, sykkel og gange vil få konkurransefortrinn i forhold til personbiltrafikken. Øvregaten er også skolevei for mange av elevene til Christi Krybbe barneskole. Riktig nok har skolen sommerstengt i praktisk talt hele prøveperioden, men erfaringene fra stengingen vil gi godt grunnlag for det videre arbeidet med etablering av hjertesoner og mer varige trafikkreduserende tiltak rundt skolen.

I forhold til bystyrets bestilling om å vurdere forbud mot tur- og turistbusser, anbefaler Sentrumsgruppen at videre detaljløsninger skal koordineres med pågående prosjekt med vurdering av løsninger for turbusser. Løsningen det legges opp til anbefaler at stengningen over Torget ikke omfatter turbusser, ved bruk av forbudsskilt med underskilt: «Gjelder ikke buss og taxi».

Byrådet vurderer dagens situasjon med trengsel og opphoping av tur- og turistbusser på Vetrlidsallmenningen som uholdbar. Byrådet ønsker derfor at underskiltet endres til «Gjelder ikke buss i rute og taxi». Dette vil redusere gjennomgangstrafikken ytterligere ved å hindre

turistbusser i å kjøre over Torget og Bryggen. Man vil imidlertid med dette tiltaket fortsatt ha trengsel på Vetrilidsallmenningen. Byrådet anbefaler derfor at Øvregaten stenges for busstrafikk i krysset Øvregaten x Dreggsallmenningen.

I praksis vil disse to tiltakene føre til at man får en turistbussfri sone fra Mariakirken til Vågsbunnen. Konsekvensen for turistbussene vil i likhet med personbiltrafikken bli at man må kjøre gjennom Fløyfjellstunnelen for å nå andre soner i sentrum, og turister vil få noe lenger gangavstand til for eksempel Fløybanen. Samtidig vil det bli langt triveligere å gå langs Øvregaten når det meste av biltrafikken er fjernet. Detaljløsninger og skilting skal koordineres med pågående prosjekt med vurdering av løsninger for turbusser slik at man ikke flytter trengselsproblemet til andre gater/soner.

Det arbeides for tiden med ny trafikkplan for sentrum. Målsettingen med denne planen er å utvikle en helhetlig plan som skal bidra til reduksjon i personbiltrafikken og som skal gi bedre forhold for gange, sykkel, kollektiv- og varetransport i det sentrale byområdet.

Trafikkvurderingene som er utført viser at de omtalte stengingene kan utføres i sommermånedene, men at de trafikale konsekvensene kan bli store om løsningen gjennomføres i normalsituasjonen. Bybanen til Åsane skal om få år legges gjennom sentrum og dagens løsninger for personbiltrafikken vil måtte endres. Erfaringene man tilegner seg fra prøveordningen vil være til stor hjelp for å vurdere hvilke av prinsippene i trafikkløsningen som kan videreføres på permanent basis. Det vil bli synliggjort hvilke avbøtende tiltak en permanent stengningsløsning vil kreve, og man vil få et bedre beslutningsgrunnlag for valg av framtidig permanent løsning. Byrådet forutsetter med bakgrunn i dette at prøveordningen evalueres.

Prøveordningen med stenging av Torget for personbiltrafikk krever omfattende videre planlegging, informasjonsarbeid, koordinering med andre planer og tid til å gjennomføre innkjøp og utførelse. Det er vegvesenet som er skiltmyndighet på flere av vegene som skiltplanen omfatter, og politiet er høringsinstans.

Prosjektet er viktig for å få ned trafikken, bedre byluften, legge til rette for god stemning og et triveligere sentrum. Det er bra for klima, bra for miljøet og bra for bergenserne. Derfor er byrådet tilfreds med at det ser ut til å bli mulig å iverksette ordningen allerede i juli 2020, med forbehold om at tekniske planer blir godkjent, og at man avgrenser prosjektet til variabel skilting, endring av signalplaner og informasjonsarbeid. Planlegging, prosjektering og gjennomføring av fysiske veiltak vil ikke kunne gjennomføres før sommeren.

Begrunnelse for framleggelse til bystyret:

Bystyret vedtok 25.9.2019 å be byrådet å legge frem en sak for bystyret hvor de vurderer mulighetene for en prøveordning med å stenge Bryggen for privatbilisme i perioden mai - september.

Byrådet innstiller til bystyret å fatte følgende vedtak:

Det iverksettes en prøveordning med stengning for biltrafikk over Torget og Bryggen.

- a. Prøveperioden skal iverksettes i perioden juli – august/september i 2020, dersom det er praktisk mulig.
- b. Det forutsettes at stengningen over Torget og Bryggen ikke gjelder buss i rute og taxi.
- c. Det skal sikres tilkomst til berørte eiendommer for tidsbegrenset varelevering.
- d. Det legges opp til en fleksibel skiltløsning som gjør det mulig å gjenopprette dagens kjøremønster over Torget og Bryggen på kort varsel i situasjoner når dette er

nødvending, eksempelvis ved stengning av Fløyfjellstunnelen.

- e. Øvregaten og Vetrilidsallmenningen stenges for turistbusser.
- f. Det skal gjennomføres en evaluering av prøveordningen. Det må også vurderes om prinsippene i trafikkløsningen kan videreføres på permanent basis som del av en ny trafikkplan for sentrum. Det må avklares hvilke avbøtende tiltak en permanent stengningsløsning krever.

Dato: 28. januar 2020

Roger Valhammer
Byrådsleder

Thor Hakon Bakke
Byråd for klima, miljø og byutvikling

Dokumentet er godkjent elektronisk.

Vedlegg:

Fagnotat. Miljøløftet. Bryggen/Torget Stengning for trafikk, datert 27.11.2019
Notat trafikkavvikling og risikoanalyse, datert 10.12.2019